

quapropter & alterius est, & qui tantum particeps est rationis, ut sentiat quidem, aut non habeat. Nam certa quidem animalia rationem quidem non sentiunt, sed passionibus inferiunt. Vfus etiam variat parumper. necessariorum enim corpori auxillium fit ab vtrisque, à seruis videlicet, ac mansuetis animalibus. Vult autem natura, & differentia facit corpora liberorum & seruorum: alia quidem robusta ad necessarios vsus, alia verò recta & inutilia ad tales operationes: verum utilia ad ciuilem vitam, hæc autem diuisa est in belli opportunitates & pacis. Accidit verò sæpe & contrà, hos quidem corpora habere liberorum, illos verò animos. Nam id quidem patet, quòd si tantum præcellant corpore solum, quantum Deorum imagines, reliqui omnes dgni apparent illis seruire. Id si verum est in corporibus, multo iustius in animo idem putare, sed non ut corporis, ita & animi pulchritudinem discernere facile. Quòd igitur sint secundum naturam, alij liberi, alij serui, patet quibus & seruire prodest ac iustum est.

CAPVT VI.

Quòd autem & contradicentes quodammodo rectè dicunt, non difficile fuerit intueri. Dupliciter enim dicitur seruire & seruus. Est enim aliquis secundum leges seruus, & seruus, nam lex cõsensio quadam est, per quam bello capta illorum fieri dicuntur qui cæperunt. Hoc autem ius multi eorum qui circa leges versantur, accusant, tanquam oratorem qui iniqua decreuerit: quasi sit graue, si eius qui vim afferre potest, & potentia præcellit, seruus fiat & subditus is qui vim patitur: & quibusdam hoc modo videtur, quibusdam illo, etiam sapientem. Causa verò ambiguitatis & variationis sermonum huiusmodi est: quia quodammodo virtus freta potentia, vim potest maximè afferre, & semper id quod superat, est in excellentia alicuius boni, ex quo fit, ut vis non absque virtute esse videatur, sed circa iustum solum esse ambiguitatè: propter hoc sanè, quod alius quidem benevolentia videtur esse iustum, aliis hoc ipsum videtur iustum, potentiorum dominari, quoniam discordantibus inuicem huiusmodi sermonibus, cum alteri nec validum quicquam, neque persuasuum continent, quòd non oporteat meliorem secundum virtutem præesse ac dominari. Omnino vsurpantes quidam, ut arbitrantur, aliquod iustum

A διὸ καὶ ἀπὸ τοῦ ὅτι καὶ ὁ κατὰ φύσιν λόγος τοσούτων ὅσον αἰσθάνονται, ἀλλὰ μὴ ἔχον· τὰ γὰρ ἀπὸ τῆς ζωῆς καὶ λόγου αἰσθάνονται, ἀλλὰ παθημασιν ἰσχυροῦται, καὶ ἡ χρεῖα ὅτι παθημασιν μικρόν· ἢ γὰρ πρὸς τὰ ἀγαθὰ τῶν σώματι βοηθήσει γίνεται παρ' αὐμοσιν, παρὰ τε τῆς δούλων, καὶ παρὰ τῆς ἡμέτερον ζωῶν. βούλεται μὲν οὖν ἡ φύσις καὶ τὰ σώματα διαφέρειντα ποιεῖν τὰ τῆς ἐλευθέρων, καὶ τῆς δούλων· τὰ μὲν, ἔχουσι πρὸς τὴν ἀναγκάσαν χρεῖσιν· τὰ δὲ, ὀρθῶς, καὶ ἀχρεῖσται πρὸς τὰ τοιαύτα ἔργα σίας, ἀλλὰ χρεῖσται πρὸς πολυτικὰ βίον. ὅσα δὲ καὶ γίνεται διηρημένους εἰς τὴν πολυτικὴν χρεῖσαν, καὶ τὴν εἰρημικὴν, συμβαίνει δὲ πολλὰ καὶ τοιαύτων, τὸν μὲν τὰ σώματα ἔχον ἐλευθέρων, τὸν δὲ τὰ ψυχὰς ἐπὶ πᾶσι γὰρ φανερόν, ὡς εἰ τοσούτων γήϊοντο διάφοροι τὸ σώμα μόνον, ὅσον αἰσθάνονται εἰκόνας, τὸν ἰσχυροῦσι πρὸς πάντας φαῖεν ἀξίους εἶναι τοῖς δουλοῦν· εἰ δὲ ὅτι τὸ σώματι πᾶσι δὴ καὶ, πολὺ διαχρότερον ὅτι τῆς ψυχῆς πᾶσι διαφέρει. ἀλλ' οὐχ ὁμοίως βίβιον εἶναι τὸ τῆς ψυχῆς καὶ τὸ τῆς σώματος. ὅτι μὲν τοίνυν εἰσὶ φύσεις πένες, οἱ μὲν ἐλευθέρων, οἱ δὲ δούλων, φανερόν, ὡς καὶ συμφέρεται τὸ δουλοῦν, καὶ δὲ καὶ ὅτι.

Κεφάλαιον 5.

Οτι δὲ καὶ οἱ τῶν ἄνθρωπων φάσιμοντες, ἔσονται πινὰ λέγουσιν ὀρθῶς, οὐ χρεῖσται εἶναι. διχῶς γὰρ λέγεται τὸ δουλοῦν, καὶ ὁ δουλοῦν· ἐστὶ γὰρ τις καὶ νόμος δουλοῦν, καὶ δουλοῦν· ὁ γὰρ νόμος, ὁμοιοῦσι πᾶσι ὅτι· εἰ δὲ, τὰ καὶ πῶλεμον κρατεῦμεθα τῆς κρατεῦσθαι εἶναι φασί. τὸ δὲ τι δὲ καὶ πῶλεμον τῆς ἐν τοῖς νόμοις, ὡς φασί ῥήσασαι, γὰρ φασί παρανόμων, ὡς δεῖν ὅτι τὴν βίασιν ἀπὸ δυνάμει, καὶ καὶ δυνάμει κρείσσονος, ἔσται δουλοῦν καὶ ἀρχαῖον τὸ βίασιν καὶ τῆς μὲν οὕτω δουλοῦν, τοῖς δὲ ἐκείνους, καὶ τῆς σφιδόν. αἰπὸν δὲ ταύτης τῆς ἀμφισβητήσεως, καὶ ὁ ποιεῖ τοῖς λόγοις ἐπαλλάσσειν, ὅτι ἔσονται πινὰ ἀρετῆ τῶν χερνύσασαι, καὶ βίασιν ἀπὸ δυνάμει κρείσσου, καὶ ἔσται αἰεὶ τὸ κρατεῦσθαι εἰ ὁ ἀρχαῖον ἀγαθὸν πιν· ὡς δουλοῦν μὴ αἰεὶ ἀρετῆ εἶναι βίαν, ἀλλὰ πᾶσι τῶν δικαίον μόνον εἶναι ἀμφισβητήσασαι. διὰ γὰρ πᾶσι τοῖς μὲν δυνάμει δουλοῦν τὸ δὲ καὶ πῶλεμον εἶναι, τοῖς δὲ αἰεὶ τὸ τῶν δυνάμει κρείσσου, καὶ ἔσται ἔσται ἔσται, οὕτως.

καὶ μὲν τὸν κρείσσονα ἀρχαῖον ἐπὶ διασώσασαι γὰρ χρεῖσται τῶν τῶν δούλων, εἰ ἔχουσι εἶναι ἔχουσι, οὕτως.